

STUDNIA DLA POŁUDNIA

BROSZURA EDUKACYJNA
DLA NAUCZYCIELI I NAUCZYCIELEK
REALIZUJĄCYCH KAMPAINIĘ
POLSKIEJ AKCJI HUMANITARNEJ

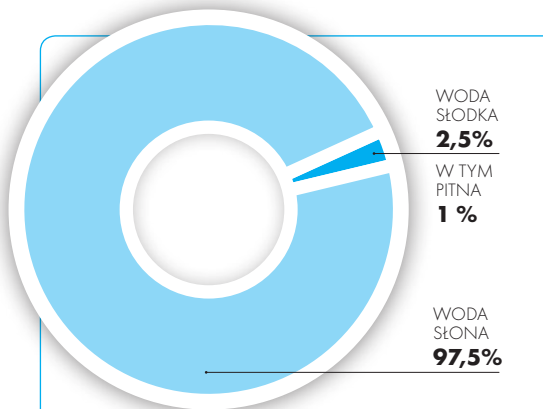
---

 pah
Polska Akcja Humanitarna

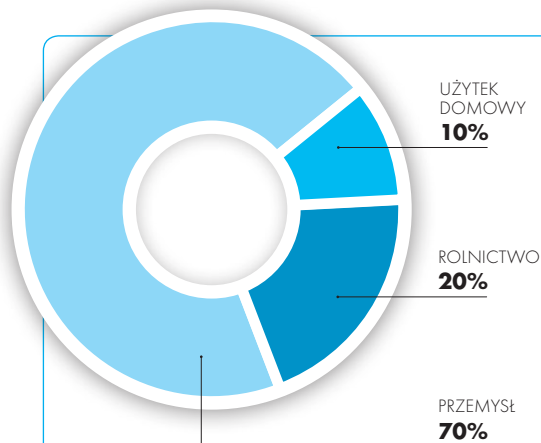
Ziemia – niebieska planeta – pokryta jest w 71% wodą.
 Żyjąc z tą myślą zapominamy często, że większość tej wody to woda słona

WODA SŁODKA TO JEDYNIIE 2,5% ZASOBÓW WODY, a co więcej: 70% z nich uwieczonych jest w lodowcach.

Przeciętny mieszkaniec Sudanu Południowego lub Somalii ma do dyspozycji 20 litrów wody dziennie do użytku osobistego oraz domowego. 20 litrów to tyle, ile splukujemy jednorazowo w toalecie. Statystyczny Europejczyk zużywa dziennie ok. 120-150 litrów wody do mycia, picia, przygotowywania jedzenia, prania i sprzątnia. Woda jest też podstawowym składnikiem naszego pożywienia. Używa się jej w każdej gałęzi przemysłu i produkcji, np. do wyprodukowania 1 pary butów potrzeba aż 8000 litrów wody. Dostęp do wody jest zatem niezwykle ważny zarówno dla jednostek, które dzięki czystej wodzie mogą żyć w zdrowiu i dbać o higienę, jak i dla całych społeczeństw, potrzebujących jej w rolnictwie i produkcji przemysłowej.

PODZIAŁ
 ZASOBÓW WODNYCH

ZUŻYCIE WODY W RÓŻNYCH
 SEKTORACH

→ DLACZEGO TO TAKIE WAŻNE? Dostęp do wody i sanitariatów został określony przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) w 2010 roku jako prawo każdego człowieka. Uznano, że dostęp do tych zasobów jest podstawą ludzkiej godności i możliwości rozwoju, zarówno jednostek jak i społeczności. W 2015 roku na Szczycie Zrównoważonego Rozwoju wyznaczono 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jednym z nich jest cel szósty: „czysta woda i dostęp do urządzeń sanitarnych, zapewnienie dostępności i zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi i sanitarnymi dla wszystkich”. Wciąż jednak 663 milionów ludzi nie ma dostępu do wody to tyle ile wynosi liczba mieszkańców całej Europy. Ponad 40% takich osób mieszka w Afryce, a 83% to mieszkańcy wsi. Ponadto, 2,4 miliarda osób nie ma stałego dostępu do sanitariatów. 842 tysiące osób umiera rocznie z powodu biegunki jako rezultat braku wody nienadającej się do picia, niedostatecznego dostępu do sanitariatów i niewłaściwej higieny. Mimo, że bieguncę można zapobiec tak samo jak śmierci 361 tysięcy dzieci poniżej 5-tego roku życia, które z jej powodu umierają 989 dziennie.

KOMPUTER
 1 sztuka
160 000

WOŁOWINA
 1 kg
15 000

DRÓB
 1 kg
4 600

KOSZULKA
 1 sztuka
2 500

MLEKO
 1 litr
1000

PAPIER
 1 ryzę
300

JABŁKO
 1 kg
70

CO TO ZNACZY DOSTĘP DO WODY?

Według zapisów ONZ prawo człowieka do dostępu do wody jest realizowane, jeśli jej zasoby są:

→ **WYSTARCZAJĄCE.** Zasoby wody dla jednej osoby są wystarczające i nieprzerwane dla użycia osobistego i domowego. Mowa tu o wodzie używanej do picia, higieny osobistej, prania, przygotowywania jedzenia, sprzątnia, toalety. Zgodnie z normami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ilość wody, która zapewni powyższe potrzeby na poziomie minimum, to 50-100 litrów.

→ **BEZPIECZNE.** Woda używana w domu powinna spełniać standardy i nie może zawierać niebezpiecznych dla zdrowia mikroorganizmów, substancji chemicznych lub innych związków zagrażających zdrowiu jednostki.

→ **AKCEPTOWALNE.** Kolor, zapach oraz smak wody powinny być akceptowalne. Urządzenia wodne - ich konstrukcję i lokalizację należy dostosować do kontekstu kulturowego/narodowego, uwzględniając potrzeby różnych grup społecznych, płci, wyznań etc.

ZNACZENIE WODY DLA KULTURY

W kulturze muzułmańskiej wierni przed przystąpieniem do modlitwy dokonują rytualnego obmycia, tzw. ablucji. Obmywa się dłonie, usta, nos, twarz, ręce, a na końcu głowę. Dostęp do wody w kulturze islamu ma zatem nie tylko wymiar zdrowotny, ale również religijny, a ujęcia wody znajdują się w świątyniach i miejscach kultu.

→ **FIZYCZNIE DOSTĘPNE.** Źródło wody powinno być w bliskiej odległości od domu, instytucji edukacyjnych, miejsc pracy i ośrodków zdrowia/szpitali. Według zapisów WHO źródło wody powinno znajdować się w odległości nie większej niż 1000 metrów od domu, a czas poboru wody nie powinien być dłuższy niż 30 minut.

→ **PRZYSTĘPNE.** Według obliczeń Programu Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju (UNDP) opłata za wodę nie powinna przekraczać 3% dochodu gospodarstwa domowego.

WODA A KULTUROWE TABU

W niektórych kulturach afrykańskich korzystanie z toalety jest tabu kulturowym - osoba udająca się do toalety nie może powiedzieć o tym wprost. Toalety budowane są zatem w takich miejscach i w taki sposób, aby korzystanie z nich nie było oczywiste dla osób postronnych - np. budowane są za murami lub w pewnej odległości od domów.

ZUŻYCIE WODY
W LITRACH DO
PRODUKCJI
POSZCZEGÓLNYCH
PRODUKTÓW:

JAK WYGLĄDA DOSTĘP DO WODY W RÓŻNYCH KRAJACH?

W Somalii tocząca się od ponad 25 lat wojna domowa, częste susze oraz brak infrastruktury powodują, że warunki życia są uznawane za jedno z najtrudniejszych na świecie. Woda gruntowa znajduje się tu bardzo głęboko - ok. 300 metrów pod ziemią, czyli ponad półtora raza tyle ile wynosi wysokość Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, dlatego Somalijski korzystają częściej z wód powierzchniowych, głównie strumieni lub wody deszczowej. Taka woda zbierana jest w specjalnych zbiornikach zwanych berkadami.

Klęska suszy w 2011 roku spowodowała, że zabrakło wody nie tylko do picia, ale także do hodowli i uprawy roli. Mieszkańcy i Mieszkanki zmuszeni zostali do czerpania wody z odległych o kilka kilometrów strumieni lub do przeniesienia się w inne miejsca, sąsiadujące ze zbiornikiem wody. Słabe opady w czasie pory deszczowej skutkują występowaniem suszy, co przyczynia się do występowania klęsk głodu. W 2017 roku już połowa ludności Somalii potrzebowała pomocy humanitarnej.

Według raportu ONZ OCHA (Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej) tylko 45% Somalijszyków ma dostęp do bezpiecznych ujęć wody, zaś 37% do sanitariatów, a co piąte dziecko umiera na choroby wywołane korzystaniem z zanieczyszczonych źródeł. W kraju brakuje odpowiedniej infrastruktury, która pomogłaby mieszkańcom w gromadzeniu deszczówki lub doprowadzaniu wody ze strumieni. Trudna sytuacja panuje także w szkołach i szpitalach. Bez wody w szkołach uczniowie i uczennice nie mogą dbać o higienę osobistą, woda niezbędna jest także do ablucji religijnej (większość Somalijszyków i Somalijszek to mużłumanie i mużłumanki - patrz, ramka na str. 3), szpitale z kolei nie mogą

prawidłowo funkcjonować bez bieżącej wody i stanowisk do mycia, które zapobiegają zakażeniom oraz powikłaniom po dokonanych zabiegach.

We wsi Ceel Madobe mieszkańcy korzystali ze źródła wody znajdującego się w głębokim kanionie. Droga była stroma, przez co kobietom i dziewczynkom chodzącym codziennie po wodę, udawało się przynieść jedynie niewielką jej ilość. Rozwiązaniem problemu okazało się wybudowanie systemu dostarczania wody bezpośrednio do wioski - wieży ciśnień, punktu czerpania wody oraz poidła dla zwierząt.

PAH od 2011 roku prowadzi stałą misję w Somalii. Działania skupiają się głównie na zapewnieniu dostępu do wody - budowie berkad, systemów doprowadzania wody do wiosek oraz instytucji publicznych, takich jak szkoły czy szpitale.

Jednym z działań prowadzonych przez PAH w Somalii jest wsparcie uchodźców wewnętrznych, których w całym kraju jest ponad milion. Rodziny uciekają z terenów południowo-centralnej Somalii, w których wciąż toczą się regularne walki. Przemieszczenia ludności spowodowane są także suszą. Ludzie opuszczają swoje domy w poszukiwaniu wody i pożywienia. Większość z nich to kobiety i dzieci.

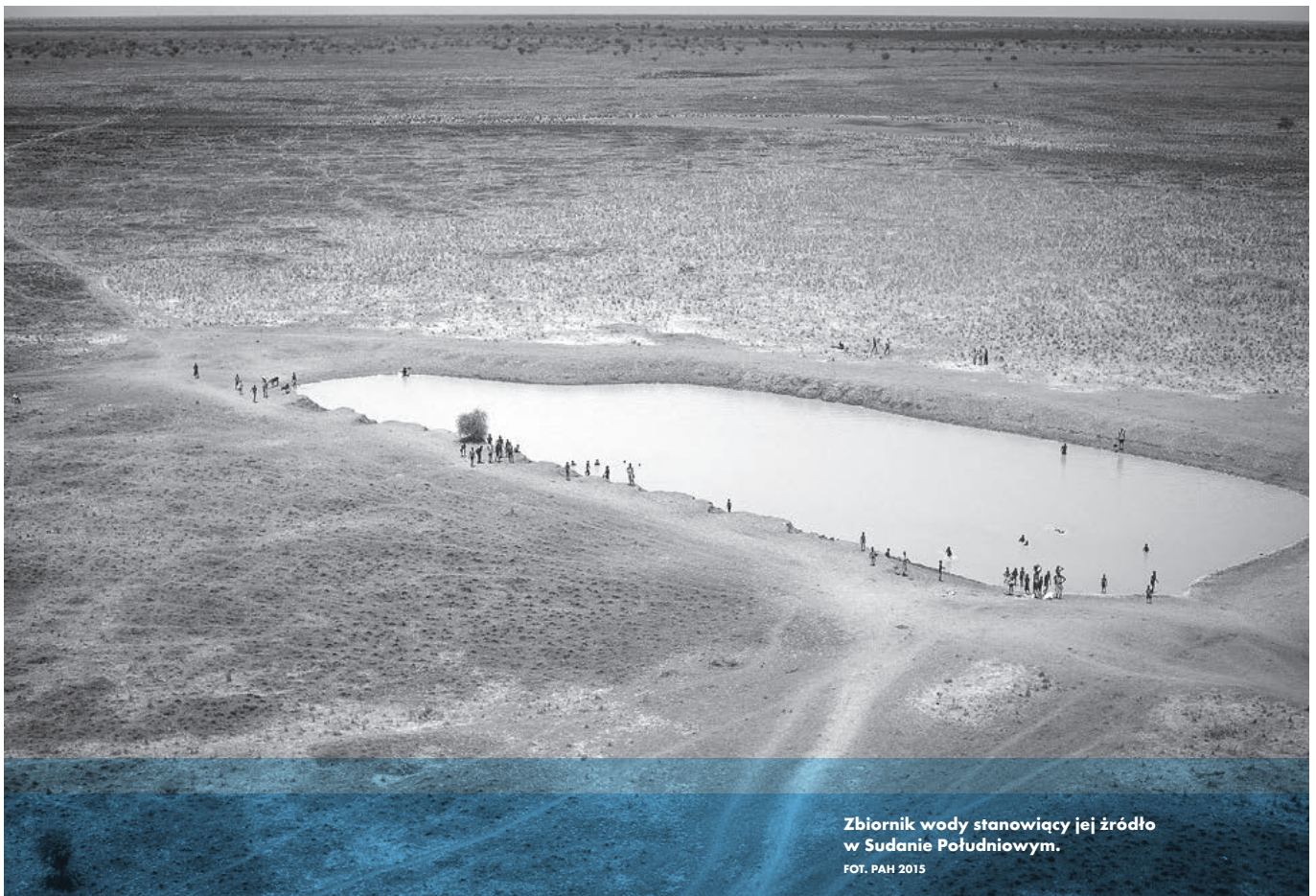
Działania PAH prowadzone są w obozach dla uchodźców wewnętrznych w regionach Banaadir, Lower Shabelle i Middle Shabelle.

Pomoc polega na bezpośredniej dystrybucji wody, budowie lub naprawie ujęć wodnych, budowie latryn, dystrybucji artykułów higienicznych, edukacji z zakresu higieny oraz wsparciu finansowym dla najbardziej potrzebujących rodzin.

Sudan Południowy jest najmłodszym państwem świata - po kilkudziesięcioletnim okresie konfliktu kraj oddzielił się od północnego Sudanu, pozostając z wieloma wyzwaniami w zakresie bezpieczeństwa jak i zapewnienia obywatelom i obywatelkom dostępu do podstawowych dóbr - wody, sanitariatów, opieki zdrowotnej, żywności, edukacji. Na klimat panujący w kraju mają wpływ 2 pory roku - pora sucha, trwająca od grudnia do kwietnia i pora deszczowa, trwająca od lipca do grudnia. W Sudanie Południowym głównym źródłem wody jest Nil oraz tymczasowe strumienie i stawy powstające podczas pory deszczowej, a także wody gruntowe, które znajdują się na średniej głębokości 80-100 metrów. TDo wykopania studni na takiej głębokości, zarówno w Polsce jak i Sudanie Południowym konieczne jest użycie maszyn wiertniczych, których zakup jest bardzo kosztowny iczęsto przekraczający możliwości finansowe władz lokalnych odpowiedzialnych za poprawę dostępu

do wody. Według raportu corocznie przygotowywanego przez organizacje pracujące w Sudanie Południowym, w 2016 roku jedynie 41% mieszkańców miała dostęp do bezpiecznych źródeł wody, a tylko 7% do właściwych sanitariatów. W porze deszczowej, część regionów dotykają powodzie, w wielu miejscach wciąż toczą się lokalne konflikty, powodujące, że tysiące ludzi rocznie ucieka ze swojego miejsca zamieszkania do sąsiednich regionów. Powodzie, konflikty jak i wciąż bardzo wysoki poziom ubóstwa w kraju powodują, że mieszkańcy Sudanu Południowego wciąż uzależnieni są od pomocy humanitarnej - dystrybucji przedmiotów służących do przechowywania i oczyszczania wody oraz środków higieny. Od 2006 roku PAH jest obecna w Sudanie Południowym - prowadzi projekty budowy i naprawy studni, dystrybucję przedmiotów nieżywnościowych, takich jak kanistry, tabletki oczyszczające wodę czy mydło, organizuje szkolenia i kursy dla mechaników pomp, realizuje działania z zakresu promocji higieny, wspiera także drobnych rolników, między innymi poprzez dystrybucję nasion.

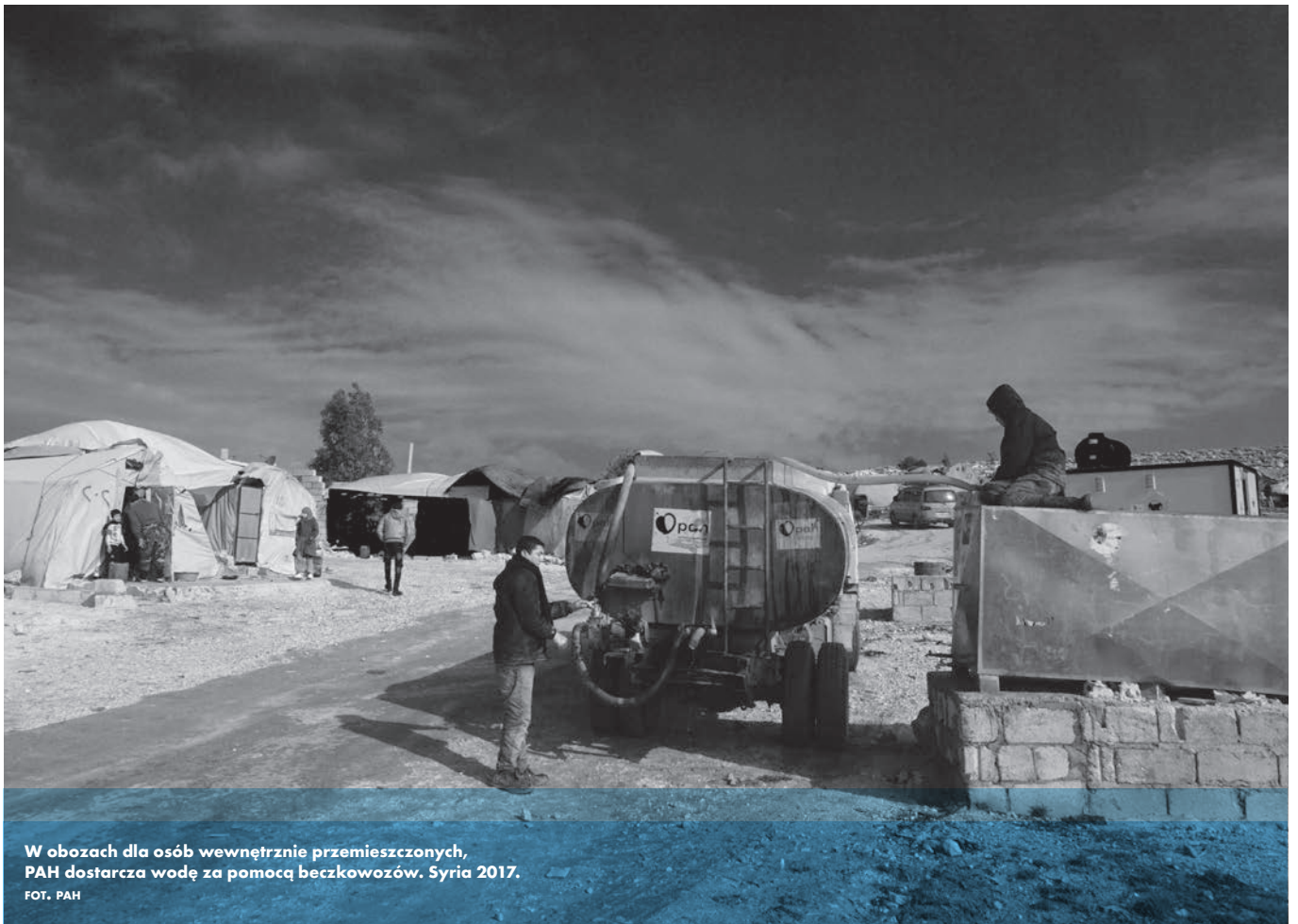

Zbiornik wody stanowiący jej źródło w Sudanie Południowym.

FOT. PAH 2015

Mogadyszu, Somalia, marzec 2017. Ujęcie wody wybudowane przez PAH w obozie dla osób wewnętrznie przemieszczonych. Ogromnym wsparciem podczas procesu odbudowy jest społeczność lokalna.
FOT. TESTIGO DOCUMENTARY/MACIEJ MOSKWA

W obozach dla osób wewnętrznie przemieszczonych, PAH dostarcza wodę za pomocą beczkowsów. Syria 2017.
FOT. PAH

→ JAK WYGLĄDA DOSTĘP DO WODY W RÓŻNYCH KRAJACH?

PROBLEM Z DOSTĘPEM DO WODY DOTYKA PRZED WSZYSTKIM KRAJE POŁUDNIA, NIE OZNACZA TO JEDNAK, ŻE KWESTIA TA NIE DOTYCZY EUROPY I AMERYKI PÓŁNOCNEJ.

Na poszczególnych kontynentach sytuacja wygląda różnie w zależności od regionu czy państwa.

Trwający od 2011 roku konflikt w **Syrii** zmusił miliony osób do ucieczki i schronienia się w miejscach nieprzystosowanych do mieszkania, takich jak ruiny czy jaskinie. Miejsca takie nie są wyposażone w żaden system doprowadzania i odprowadzania wody a Syryjczycy i Syryjki korzystają z codziennych dostaw wody cysternami.

W **Indiach** od 1990 roku znacząco wzrosła liczba osób z dostępem do czystej wody. Mimo to, wciąż wiele osób – szczególnie z rejonów wiejskich nie ma dostępu do czystej i bezpiecznej wody.

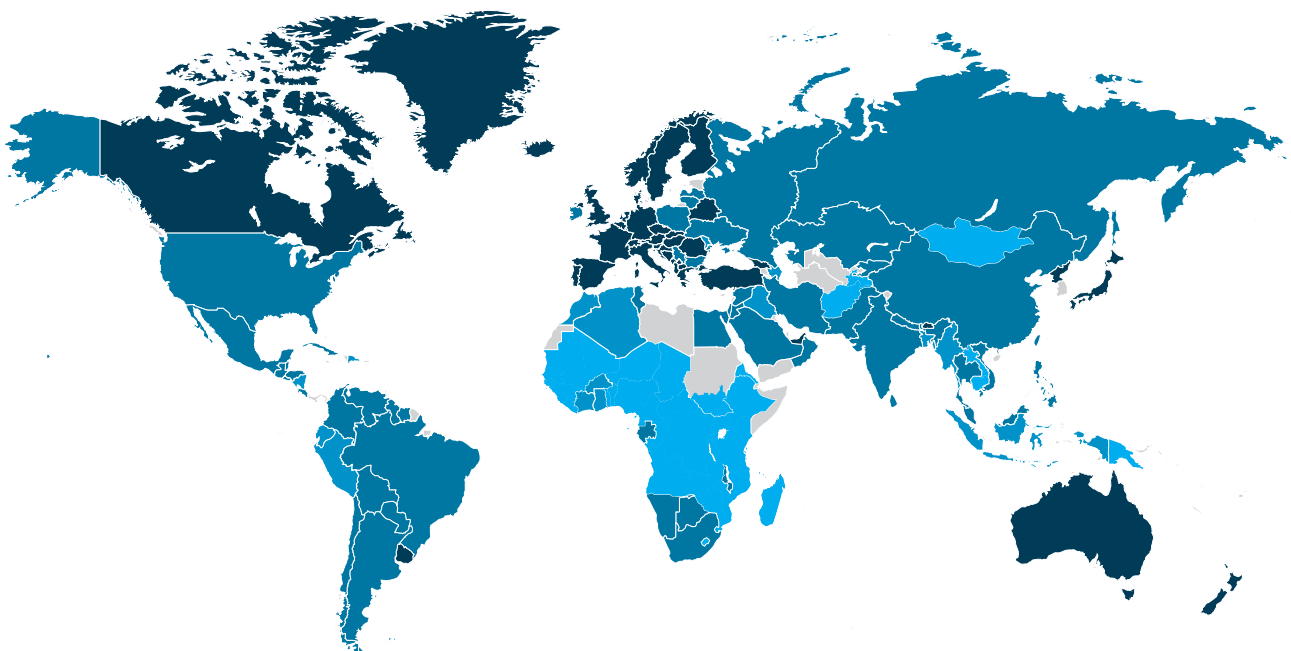
Mieszkańcy Kibery, slumsu w stolicy **Kenii** płacą 20% swojego dochodu za zakup wody. Często zdarzają się przerwy w dostawie wody, ponieważ aż 40% dostawców nie ma stałego połączenia z systemami wodnymi. Dodatkowo woda często jest zanieczyszczona, gdyż instalacje wykonane są z plastiku, a rury przebiegają przez obszary kanalizacyjne.

Problemy z dostępem do wody nie są ograniczone jedynie do Afryki i Azji. Północno-wschodni region **Hiszpanii** – Katalonia, coraz częściej nawiedzany jest przez susze, w wyniku których w 2008 roku zbiorniki retencyjne były jedynie w 20% wypełnione wodą. Rząd Katalonii zmuszony był wprowadzić szereg rozwiązań, które zapewniły obywatelom i obywatelkom stały dostęp do wody pitnej. Wodę pobierano z lokalnych rzek, transportowana była również statkami z oddległych regionów Hiszpanii, a nawet z francuskiej Marsylii.

W 41 KRAJACH, CO PIĄTA OSOBA PIJE WODĘ ZE ŹRÓDŁA, KTÓRE NIE JEST CHRONIONE PRZED ZANIECZYSZCZENIEM.

Procent osób nie mających dostępu do czystej wody.

■ <1   ■ 1-10   ■ 11-20   ■ >20   ■ brak danych

Źródło: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2017/mar/17/access-to-drinking-water-world-six-infographics>

DLACZEGO TAK SIĘ DZIEJE?

Przyczyny braku dostępu do wody są zróżnicowane. Zależą od stopnia zaangażowania państwa w system zapewnienia obywatelom i obywatelkom bezpiecznego dostępu do wody pitnej.

PRZYCZYNY BRAKU DOSTĘPU DO WODY:

→ **FIZYCZNE I GEOGRAFICZNE:** rozmieszczenie wód gruntowych oraz powierzchniowych warunkuje dostęp do wody słodkiej w danym regionie. Równie ważne są opady deszczu, które w wielu miejscach stanowią podstawowe źródło wody pitnej. Susze, powodzie, pory deszczowe i suche wpływają na rytm i dostępność wody dla człowieka oraz jego działalności.

→ **KATASTROFY NATURALNE:** takie jak susze, powodzie, huragany, trzęsienia ziemi, wpływają na ilość dostępnej wody (susze) oraz jej jakość (powodzie często powodują zanieczyszczenie zbiorników wodnych, a huragany i trzęsienia ziemi zniszczenia w infrastrukturze wodnej).

→ **ZMIANY KLIMATU:** nietypowe zmiany w temperaturze, ilości opadów, częstsze katastrofy naturalne lub pojawianie się ich w regionach, w których do tej pory nie występowały, wpływają na systemy wodne oraz wymuszają wprowadzanie nowych rozwiązań i zarządzania gospodarką wodną.

→ **UBÓSTWO:** części krajów Południa nie pozwala na rozwój infrastruktury wodnej i zapewnienie wszystkim obywatelom i obywatelkom dostępu do wody – ogólna słabość struktur państwowych, kolonialna przeszłość, nierówny dostęp do światowych rynków zbytu, konieczność spłaty zadłużenia – wszystko to ma wpływ na sytuację gospodarczą w krajach Południa i sprawia, że w państwowym budżecie brak wystarczających środków na inwestowanie w rozwój wszystkich sektorów, w tym sektora wodno-sanitarnego.

→ UWARUNKOWANIA POLITYCZNE, WOJNY I KONFLIKTY ZBROJNE:

a) podczas walk zniszczeniu mogą ulec stacje, ujęcia wody, infrastruktura doprowadzająca i odprowadzająca wodę, źródła wody bywają też celowo zatrutowane.

b) niedoinwestowanie infrastruktury wodnej, szczególnie dla najbiedniejszych mieszkańców danego kraju (mieszkańców slumsów, wsi etc).

c) spory o źródła wody i prawo zarządzania nimi – w przypadku gdy rzeka przepływa przez kilka państw i dla każdego z nich stanowi ważne źródło wody pitnej.

WOJNA DOMOWA W SYRII

Wojna domowa w Syrii trwa już od 2011 roku. Intensywne walki sprawiły, że ponad 13 milionów osób potrzebuje pomocy humanitarnej. Ponad 3 miliony Syryjczyków uciekło do krajów sąsiadujących i ponad 6 milionów zostało zmuszonych do przemieszczenia się wewnątrz kraju. Co najmniej połowa z nich to dzieci. Po latach konfliktu zniszczenia w Syrii są ogromne, a warunki życia miejscowej ludności szczególnie trudne, także ze względu na sytuację wodno-sanitarną. W wielu miejscowościach brakuje wody albo jest ona zanieczyszczona. Brakuje jej w instytucjach publicznych, takich jak szpitale czy szkoły, w związku z czym dostęp do opieki zdrowotnej i edukacji jest ograniczony. W wyniku bombardowań zniszczeniu uległa jedna trzecia budynków mieszkalnych, a w miastach zrujnowane są niekiedy całe dzielnice. Szczególnie trudno jest zimą, kiedy temperatura spada nawet do 0°C. Polska Akcja Humanitarna działa w Syrii od 2012 roku, a od 2013 roku prowadzi tam statą misję. Dostarcza pomoc humanitarną w prowincjach Idlib i Aleppo. Do najważniejszych zadań misji należy pomoc osobom, które uciekają przed konfliktem i przemieszczają się wewnątrz kraju w poszukiwaniu bezpiecznego schronienia. Bardzo ważną częścią pracy PAH jest zapewnianie dostępu do wody. W Syrii PAH dostarcza wodę cysternami do obozów dla osób wewnętrznie przemieszczonych, buduje stacje pompujące, latryny i punkty mycia rąk. Dba o bezpieczeństwo higieniczne: usuwa nieczystości i dostarcza kosze na śmieci. Zapewnia również paczki higieniczne z najpotrzebniejszymi produktami. W 2016 roku pomoc PAH dotarła do 219 731 osób.

ZNACZENIE ROLNICTWA DLA WALKI Z UBÓSTWEM

Spośród 800 milionów ludzi żyjących w skrajnym ubóstwie, 70% mieszka na terenach wiejskich. Ubóstwo rolników wynika głównie z niskiego poziomu inwestycji państwa w rolnictwo, słabo rozwiniętej infrastruktury obszarów wiejskich, niewystarczającego dostępu do środków produkcji i wsparcia finansowego. Małe rodzinne gospodarstwa w krajach Południa konkurując z wyspecjalizowanymi i dotowanymi przez państwo farmami w krajach Północy, mają dużo mniejsze szanse na sprzedaż swojego produktu - nie tylko na międzynarodowych rynkach, ale także w swoich rodzinnych krajach, w których coraz częściej dostępne są tanie produkty z Północy. Uzależnienie od importowanej żywności może z kolei doprowadzić kraje Południa do sytuacji, w której gdy ceny żywności na światowym rynku wzrosną, obywatele nie będą stać na kupno podstawowych produktów, niezbędnych do codziennego przygotowywania posiłków.

SKUTKI BRAKU DOSTĘPU DO WODY:

→ KORZYSTANIE Z WODY, W KTÓREJ ZNAJDUJĄ SIĘ PASOŻYTY.

Powoduje to wzrost zachorowalności na choroby zakaźne, które odpowiedzialne są za śmierć większej liczby osób niż malaria czy AIDS. Biegunki powodują także częste nieobecności w pracy czy szkole, wpływając tym samym na mniejsze możliwości rozwoju jednostek.

→ BRAK MOŻLIWOŚCI ROZWOJU ROLNICTWA.

Bez stałego dostępu do źródeł wody nie tylko rodziny drobnych rolników nie będą w stanie zapewnić sobie pożywienia. Bez wody niezbędnej dla uprawy ziemi i hodowli nie może rozwinąć się krajowe rolnictwo, a zatem niemożliwy jest rozwój państwa.

→ BRAK MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO.

Drugim co do wielkości konsumentem wody jest przemysł - uprzemysłowienie państwa zależy zatem w dużym stopniu od dostępu do wody, niezbędnej do produkcji przemysłowej.

→ MIGRACJE I KONFLIKTY O WODĘ.

Dostęp do wody bywa bezpośrednią lub pośrednią przyczyną konfliktów. W sytuacji kryzysu, ludzie tracą dostęp do wody, żywności, schronienia, więc przemieszczają się do miejsc, w których mogą zaspokoić swoje podstawowe potrzeby. Ich celem jest przeczekanie trudnej sytuacji, jednak często zdarza się, że tymczasowe miejsce pobytu staje się nowym domem. Napływ tysięcy ludzi do danego miejsca jest wyzwaniem dla obu stron - przyjmujący zmuszeni są podzielić się swoimi zasobami, nowoosiedleni muszą zaakceptować lokalne warunki i pogodzić się z tym, że być może nigdy nie będzie im dane wrócić do domu.

SKUTKI BRAKU DOSTĘPU DO WODY NA PRZYKŁADZIE SOMALII

Dostęp do wody jest silnie powiązany z dostępem do edukacji. Jej brak ma poważne konsekwencje dla obecności uczniów i uczennic w szkole. Niska frekwencja spowodowana jest zarówno chorobami wywołanymi przez spożycie brudnej wody z zanieczyszczonych źródeł oraz obowiązkiem dzieci dostarczania wody na potrzeby rodziny. Poświęcając kilka godzin dziennie na przynoszenie wody, zaniebują naukę. Dodatkowo bez wody w szkołach uczniowie i uczennice nie mogą dbać o higienę osobistą, a brak toalety dla dziewczynek skutkuje tym, że często nie uczęszczają do takiej placówki.

PAH działa w Somalii od 2011 roku. Priorytetem jest zapewnianie ludziom dostępu do czystej wody i dbanie o bezpieczeństwo higieniczne. Pomagamy osobom, które przemieszczają się wewnątrz kraju w poszukiwaniu bezpiecznych warunków życia.

W obozach dla osób wewnętrznie przemieszczonych odnawia istniejące już źródła czystej wody. Buduje latryny i ręczne pompy wodne. Mieszkańcy i Mieszkanki uczestniczą w szkoleniach z zakresu dobrych praktyk higienicznych - dzięki temu mogą skuteczniej dbać o zachowanie bezpieczeństwa higienicznego w trudnych warunkach. Edukacja i rozwój są bardzo ważne dla PAH, dlatego razem ze społecznością lokalną tworzy tzw. komitety wodne, które są odpowiedzialne za obsługę i konserwację infrastruktury wodnej. Aby zapewnić odpowiednie warunki do nauki dla dzieci, dba o stały dostęp do czystej wody w szkołach.

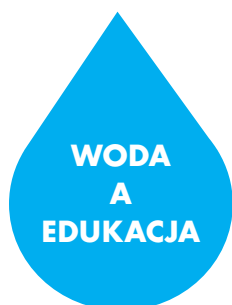
Polska Akcja Humanitarna w Somalii buduje i naprawia ujęcia wodne oraz latryny, promuje higienę. W ramach projektu Water for Schools, PAH wybudowała 8 berkad - zbiorników na wodę deszczową w 8 szkołach w regionie Puntland oraz toalety. Na działaniach tych skorzystało 28 000 uczniów i uczennic, zwiększyliśmy w ten sposób ich obecność w szkole.

WYBRANE ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z DOSTĘPEM DO WODY

W Somalii, w stanie Putland, niskie opady jak i słaba jakość gleb sprawiają, że rolnictwo jest niezwykle trudne. Głównym źródłem utrzymania Somalijczyków i Somalijek jest zatem hodowla kóz, owiec i wielbłądów. Klęska suszy, która nawiedziła ten kraj w 2011 roku oraz niestabilna sytuacja polityczna potęgująca negatywne skutki suszy sprawiły, że liczebność stad spadła, zmniejszając tym samym dochody pasterzy. Wiele osób zmuszonych zostało do opuszczenia swoich dotychczasowych wiosek i szukania źródeł wody oraz schronienia w tworzonych tymczasowo obozach dla uchodźców i uchodźczyń i wewnątrznie przesiedlonych. Tym samym wiele rodzin stało się uzależnionych od pomocy żywnościowej z zewnątrz.

Brak dostępu do czystej wody ma poważne konsekwencje dla obecności uczniów i uczennic w szkole – szacuje się, że rocznie, 124 miliony uczniów i uczennic opuszcza zajęcia szkolne z powodu braku dostępu do wody pitnej oraz z powodu chorób wywołanych brudną wodą. Dodatkowo dzieci opuszczają zajęcia w szkole, ponieważ muszą przynieść do domu wodę z odległego źródła. Ponadto, jeżeli szkoła nie posiada toalety, dzieci nie będą do niej chodzić, jeśli zaś szkoła posiada jedną toaletę dla obu płci, nie będą do niej uczęszczać dziewczynki.

Według raportów UNICEF w 25 krajach Afryki Subsaharyjskiej w 71% gospodarstwach domowych to kobiety i dziewczynki są odpowiedzialne za dostarczanie wody. W przypadku 75% gospodarstw źródło wody znajduje się w odległości kilku kilometrów od domu, co sprawia, że kobiety i dziewczynki dużą część swojego czasu spędzają poza domem, dostarczając wodę dla całej rodziny - szacuje się, że kobiety i dziewczynki spędzają 16 milionów godzin rocznie na dostarczaniu wody pitnej do gospodarstw domowych.

JAK TY MOŻESZ SIĘ ZAANGAŻOWAĆ?

ZORGANIZUJ AKCJĘ #15LITRÓW

1 **Zorganizuj** akcję #15litrów dla szkolnych kolegów i koleżanek. Średnio 15 litrów wody dziennie przypada na jedną osobę w obozach dla osób wewnętrznie przesiedlonych. 15 litrów musi wystarczyć do gotowania, mycia, sprzątnięcia i zachowania higieny. Przeciętni Europejczycy i Europejki zużywają zaś ok. 150 litrów wody na dzień.

2 **Przygotujcie** akcję informacyjną i zachęćcie do bieżącego dokumentowania swoich spostrzeżeń z akcji w formie zdjęć, snapów czy wpisów w mediach społecznościowych z hasztagiem #15litrow.

3 **Weźcie** udział w konkursie #15litrów! Najlepsze relacje z Waszych doświadczeń zostaną nagrodzone. Czekamy na wasze wrażenia - edukacja@pah.org.pl

Więcej o akcji #15litrów: http://bit.ly/poradnik_15litrow

Uczniowie i uczennice Szkoły „Tęcza” zorganizowali zbiórkę pieniędzy na budowę studni w Bor w Sudanie Południowym. Zgorzelec, 2016 r.

ŹRÓDŁA:

- „Progress on Drinking Water and Sanitation. Update 2012”, UNICEF i WHO, 2013.
- “Progress on Sanitation and Drinking Water. Update 2013”, UNICEF i WHO, 2013.
- „Progress on Drinking Water and Sanitation. Update 2015 and MDG Assessment.”, UNICEF i WHO, 2015.
- „The Millennium Development Goals Report 2013. Update 2013”, UNICEF, WHO, 2013.
- http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/jmp-2017/en/
- Center on Democracy, Development, and the Rule of Law,
- http://cdri.stanford.edu/news/hoffmann_and_jeon_on_using_ict_for_clean_water_in_kibera_20110210, 30.07.2013.
- *International Decade for Action “C Water for Life 2005-2015*, UNDESA i UNWATER
- http://www.un.org/waterforlifedecade/human_right_to_water.shtml, 30.07.2013.
- „Millennium development goal on safe drinking water reaches target early”, The Guardian, <http://www.guardian.co.uk/global-development/2012/mar/06/water-millennium-development-goals>, 29.07.2013.
- „Rural Poverty Report 2011”, Globalne Południe, <http://globalnepoludnie.pl/Rural-Poverty-Report-2011>, 30.07.2013.
- „DR Congo waits on funding for world’s largest hydropower project”, The Guardian, <http://www.theguardian.com/environment/2013/may/21/dr-congo-funding-world-largest-hydropower-dam>, 1.08.2013.
- Water, Sanitation, and Hygiene, UNICEF Somalia, <http://www.unicef.org/somalia/wes.html>, 1.08.2013.
- *Securing fresh water for everyone*, Water Footprint Network, <http://www.waterfootprint.org/?page=files/home> 1.08.2013, 1.08.2013.
- „South Sudan”, Humanitarian Needs Overview 2017, December 2016, https://docs.unocha.org/sites/dms/SouthSudan/2017_SouthSudan/South_Sudan_2017_Humanitarian_Needs_Overview.pdf, 27.02.2017.
- *Humanitarian Needs Overview 2016*, November 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/2016_somalia_humanitarian_needs_overview_6.pdf, 27.02.2017.

JAK TY MOŻESZ SIĘ ZAANGAŻOWAĆ?

CHCESZ POMÓC NAM W DZIAŁANIACH NA RZECZ MIESZKAŃCÓW KRAJÓW POŁUDNIA? ZAANGAŻUJ SIĘ!

- 1 Zdobywaj wiedzę** o otaczającym świecie, mechanizmach nim rządzących, staraj się zrozumieć zależności łączące kraje Północy i Południa - dzięki temu poznasz przyczyny sytuacji, w której wciąż tak ogromna liczba ludzi żyje w ubóstwie.
- 2 Informuj innych.** Zdobytą wiedzę przekazuj dalej - zorganizuj tematyczny dzień w szkole, wystawę, przedstawienie, koncert, grę terenową, zachęć tematem media - świadomi i wrażliwi obywatele i obywatelki to pierwszy krok do zmiany świata na lepszy!
- 3 Wspieraj PAH** w działaniach prowadzonych za granicą - pomagaj remontować i budować nowe ujęcia wodne. Biorąc udział w kampanii „Studnia dla Południa” szkoła wspiera działania PAH prowadzone w Somalii i Sudanie Południowym.

JAK ZORGANIZOWAĆ KAMPANIĘ PAH W SZKOLE?

- 1 Wejź** na stronę: <http://www.pah.org.pl/edukuj> i zgłoś szkołę lub grupę.
- 2 Pobierz** bezpłatne materiały edukacyjne oraz promocyjne - broszurę na temat dostępu do wody, plakaty edukacyjne oraz promocyjne. http://bit.ly/PAH_materiały
- 3 Przygotuj** akcję informacyjną w swojej szkole. W jej przeprowadzeniu przydatne będą plakaty oraz scenariusze lekcji, gier i akcji.
- 4 Zorganizuj** w szkole zbiórkę pieniędzy. Skontaktuj się z PAH i dowiedz się jak ją przeprowadzić: edukacja@pah.org.pl
- 5** Lub **zamów** gadzety wodne ze sklepu PAH. Koniecznie zapoznajcie się z zasadami dystrybucji gadżetów w szkołach. http://bit.ly/zamow_gadzety
- 6 Pochwal** się swoimi dokonaniem i przyslij nam relacje z działań!
- 7** Po otrzymaniu relacji, wyślemy szkole **podziękowania**.

Polska Akcja Humanitarna
al. Solidarności 78A
00-145 Warszawa
www.pah.org.pl
edukacja@pah.org.pl

Copyright © by Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2013
ISBN 978-83-63069-46-9

ZDJĘCIA NA OKŁADCE: FOT. PAH/ Maciej Moskwa
OPRACOWANIE MERYTORYCZNE: Dominika Rypa, Warszawa 2013
Aktualizacja 2017
OPRACOWANIE GRAFICZNE: RZECZYOBRAZKOWE.PL